

НАУКОМЕТРІЯ І ВИДАВНИЧА СПРАВА

РАДЧЕНКО

Анна Ігорівна –
кандидат геологічних наук,
заступник директора
Видавничого дому
«Академперіодика»
НАН України

ПЕРШИЙ В УКРАЇНІ НОРВЕЗЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК

6 листопада 2014 р. за ініціативою Видавничого дому «Академперіодика» НАН України та за сприяння Науково-видавничої ради Національної академії наук України відбулася урочиста презентація першого в Україні норвезько-українського словника.

З поглибленням інтеграції українського суспільства до європейського та міжнародного соціально-економічного, культурного, інформаційного простору зміцнюються культурні зв'язки з країнами Західної Європи, з кожним роком зростає кількість людей, охочих до вивчення іноземних мов. І якщо для оволодіння англійською, німецькою чи, скажімо, французькою в Україні створено всі умови, видано безліч словників, підручників, посібників, то з вивченням менш поширених мов ситуація набагато складніша.

6 листопада 2014 р. за ініціативою Видавничого дому «Академперіодика» НАН України та за сприяння Науково-видавничої ради Національної академії наук України відбулася урочиста презентація «Норвезько-українського словника», виданого ВД «Академперіодика» в рамках виконання державного замовлення на підготовку та випуск видавничої продукції Національної академії наук України у 2014 році.

У заході взяли участь Надзвичайний і Повноважний Посол Норвегії в Україні пан Йон Елведаль Фредріксен, голова Науково-видавничої ради НАН України (НВР) академік НАН України Я.С. Яцків, директор Українського мовно-інформаційного фонду НАН України академік НАН України В.А. Широков, заступник директора з іноземних мов Скандинавської гімназії (м. Київ) І.Є. Тараян, викладач норвезької мови цього навчального закладу Н.О. Шелуханова, рецензент словника доктор філологічних наук В.П. Пономаренко, фахівці з профільних установ НАН України – Українського мовно-інформаційного фонду (УМІФ), Інституту літерату-

Директор Видавничого дому «Академперіодика» НАН України О.Г. Вакаренко відкриває урочисту презентацію. Праворуч — Надзвичайний і Повноважний Посол Норвегії в Україні пан Йон Елведал Фредріксен, ліворуч — директор Українського мовно-інформаційного фонду НАН України академік НАН України В.А. Широков

ри ім. Т.Г. Шевченка, Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні, а також працівники ВД «Академперіодика», які брали участь у підготовці словника.

Авторський «Норвезько-український словник» співробітника НАН України кандидата філологічних наук Костянтина Станіславовича Буркута містить 15 тис. слів і є першим в Україні виданням такого типу. Під час заходу учасники зібрання неодноразово наголошували на тому, що в Україні взагалі немає україномовних підручників для вивчення норвезької мови, відповідних словників та хрестоматій з норвезької літератури. Усім охочим вивчати норвезьку доводиться працювати з російськими й англійськими словниками та посібниками. Ускладнює роботу ще й те, що норвезька мова має дві рівноправні літературні норми — букмол і нюношк. Більш поширеним є букмол, сформований на основі данської літературної мови, адже його використовують у більшості друкованих видань Норвегії. Саме цей варіант мови й обрав автор. Упродовж дев'яти років він працював над укладанням цього порівняно

невеликого словника за повного сприяння колег і друзів із багатьох вітчизняних наукових установ, а також за дієвої підтримки норвезьких фахівців.

Привітавши учасників зібрання від імені Президії НАН України, голова НВР НАН України академік НАН України Я.С. Яцків зауважив, що підготовка словників є надзвичайно копіткою та важкою працею, особливо для однієї особи. Він відзначив також, що Видавничий дім, здійснивши випуск такого важливого і складного видання, вкотре підтвердив високий фаховий рівень своїх працівників.

Надзвичайний і Повноважний Посол Норвегії пан Йон Елведал Фредріксен висловив щире вдячність Науково-видавничій раді НАН України та ВД «Академперіодика» НАН України за організацію цього вкрай необхідного видання. Особисту подяку було адресовано автору й упоряднику словника К.С. Буркуту, який виконав складну і високоякісну роботу. «Для наших країн це непересічна подія. Уперше з 1991 р., з часу поновлення дипломатичних відносин між нашими країнами, виходить

друком норвезько-український словник, — зазначив пан Посол. — Особливого значення нинішня презентація набуває напередодні візиту прем'єр-міністра Норвегії пані Ерні Солберг, запланованого на 18 листопада. Політичні, економічні, культурні та наукові зв'язки між нашими країнами зміцнюються і поліпшуються. Я впевнений, що так триватиме й надалі».

Представлений словник поповнив велику родину «Словників України» — проекту УМІФ, що 20 років поспіль виконується за ініціативою і під керівництвом директора цієї установи академіка НАН України В.А. Широкова. Цей проект включає «Український орфографічний словник» (перевиданий уже 9 разів), 20-томний «Словник української мови», видання якого розпочато 2012 р., тлумачні, перекладні, термінологічні словники не лише на паперових, а й на електронних носіях та у мережевих ресурсах. Саме про готовність УМІФ налагодити віртуальний зв'язок з норвезькими вищими навчальними закладами з метою поглиблення співпраці між нашими країнами і говорив академік В.А. Широков у своєму виступі. Він зазначив, що вважає за необхідне не лише підготувати розширений варіант словника (адже 15 тис. слів — це тільки початок), а й запропонував автору замислитися над створенням відповідного українсько-норвезького словника.

Надзвичайну актуальність норвезько-українського словника і необхідність продовження робіт з укладання словників скандинавських мов для українців засвідчили працівники Скандинавської гімназії Н.О. Шелуханова і І.Є. Тараян. Вони розповіли, що, оскільки вітчизняних підручників з норвезької, на жаль, немає, навчання в гімназії відбувається за норвезькими автентичними підручниками та сформованими на їх основі авторськими курсами викладачів гімназії. Презентований словник, на переконання педагогів, у багатьох випадках дозволить уникнути звернення до англо- і російськомовних джерел, принаймні на початку вивчення норвезької, що істотно сприятиме підвищенню ефективності навчального процесу.

Автор норвезько-українського словника
К.С. Буркут

Вітальне слово голови Науково-видавничої ради НАН
України академіка НАН України Я.С. Яцківа

З цікавою промовою виступив рецензент словника, співробітник Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України, доктор філологічних наук В.П. Пономаренко. Він за-

значив, що, створюючи такі словники, Україна не лише запрошує до себе інші мови й культури, а й сама виходить на вищі щаблі спілкування, набуваючи статусу справжньої відкритої європейської країни. Звернувшись до історії норвезько-українських стосунків, В.П. Пономаренко нагадав присутнім, що вони сягають глибокої давнини. Одна з найвпливовіших і найкolorитніших реалій часів Київської Русі — «шлях із варяг у греки». Його існування свідчить про те, що Київ активно контактував із сусідами не тільки з теплого півдня, а й з півночі. Загальновідомою є історія про Анну, дочку Ярослава Мудрого, якій судилося стати королевою Франції, дещо менш поширеною — про те, що інша дочка Ярослава, Єлизавета, була дружиною норвезького принца Гарольда Безстрашного. Її дуже цікаву й романтичну історію відображено в давньоскандинавських сагах, посилання на неї є в Едді. Гарольд, почувши про красу і розум Ярославової дочки, мріяв її побачити, а побачивши, закохався і попросив її руки. Як державний діяч Ярослав Мудрий вважав за потрібне, зокрема й у такий спосіб, зміцнювати відносини з мужніми вікінгами, а як батько думав про те, що норвезький принц не має достатніх статків, щоб належно утримувати його доньку. Після формальної згоди на шлюб Гарольд довгий час подорожував, займався, за сьогоднішньою термінологією, бізнесом, а зароблені кошти переказував до київської казни. І це є першим підтвердженням ділових контактів між нашими державами.

Інші історико-культурні паралелі, уже з минулого століття, навів у своєму виступі вчений секретар Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України Г.М. Нога, згадавши, що один з трьох норвезьких нобелівських лауреатів з літератури, а саме Бйорнстерне Бйорнсон, наприкінці ХІХ — на початку ХХ ст. дуже цікавився Україною. Він опублікував у впливових європейських ЗМІ серію статей про Тараса Шевченка, про гноблення поляками української Галичини, що входила тоді до складу Австро-Угорської імперії. Б. Бйорнсон роз-

почав жваву публічну дискусію щодо вивільнення українських земель з польського утиску. З польського боку йому опонували Ігнацій Ян Падеревський та Генріх Сенкевич. У цих дебатах брав участь й Іван Франко. Серед відомих норвежців, що переймалися долею України, варто згадати також Фрітьофа Нансена, знамого передовсім як мореплавця і першодослідника північних морів. Він був справжнім громадянином світу і, використовуючи свої дипломатичні зв'язки, активно допомагав у порятунку голодних в Україні в 1921—1922 рр.

Ці зв'язки необхідно продовжувати — вивчати в Україні норвезьку мову, перекладати українську літературу норвезькою, сприяти ознайомленню вітчизняного читача з новітніми здобутками норвезьких письменників і драматургів. Адже ніщо так не зближує народи, як взаємний широкий культурний обмін та можливість прямої комунікації.

Підсумовуючи зустріч, Надзвичайний і Повноважний Посол Норвегії пан Йон Елведаль Фредріксен сказав, що до недавнього часу було надзвичайно важко належним чином підтримувати культурні й мистецькі ініціативи в Україні. Однак варто сподіватися, що наступного року посольство зможе сприяти виданню повторного накладу «Норвезько-українського словника» з метою його поширення в університетах і шкільних навчальних закладах України. І це стало б дуже вдалим початком активної співпраці.

На завершення академік Я.С. Яцків запропонував підготувати окремий дарунок для найкращого учня Скандинавської гімназії з числа тих, хто вивчає норвезьку, — свої підписи на примірнику словника поставили його автор К.С. Буркут, Надзвичайний і Повноважний Посол Норвегії пан Йон Елведаль Фредріксен, голова НВР академік Я.С. Яцків, директор УМІФ академік В.А. Широков.

Під час презентації директор ВД «Академічного періодика» О.Г. Вакаренко передала в дарунок Посольству Норвегії в Україні і Скандинавській гімназії кілька примірників словника.